

پا به پای آزادگان

(خاطرات امیرسررتیب عبدالله نجفی)

www.kelab.ir

سرشناسه:

عنوان و پدیدآور:

تدوین:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

وضعیت فهرست‌نویسی:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

ردمبندی کنگره:

ردمبندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

نجفی، عبدالله ۱۳۳۰

پایه پای آزادگان (خاطرات امیرسرتیپ عبدالله نجفی)

عباس آقای جیره‌نده، فاطمه رستنی.

تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۶.

۳۳۶ ص.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی ۵۳۴. خاطرات: ۷۸

۲۲۰۰۰ ریال: ۱- ۲۶۶- ۴۱۹- ۹۶۴- ۹۷۸

فیبا

کتابنامه: [۳۰۱] - ۳۰۲ ص.

نجفی، عبدالله، ۱۳۳۰ - خاطرات.

سرداران - ایران - خاطرات.

جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ اسیران.

آقای، عباس، ۱۳۵۸ - گردآورنده.

رستنی، فاطمه، گردآورنده.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

DSR1629/۲۶۴۳۱۳۸۶

۹۵۵/۰۸۴۳

۱۱۸۸۲۷۰

انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

عنوان: پایه پای آزادگان (خاطرات امیر سرتیپ عبدالله نجفی)

تدوین: عباسی آقای جیرهنده، فاطمه رستمی

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۶

شمارگان: ۲۰۰۰ قیمت: ۲۲۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۹-۲۶۶-۱

ISBN: 978-964-419-266-1

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، فرسیده به میدان قدس، روبروی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۳۰۹۴.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۳

www.irdc.ir

فهرست مطالب

مقدمه ۱۳

پیشگفتار ۱۹

فصل اول:

از تولد تا پیروزی انقلاب ۲۳

پیشینه‌ی خانوادگی ۲۵

مهاجرت به تهران ۲۶

دبستان و دوران کودکی ۲۷

دبیرستان نظام ۲۹

تلاش برای ایجاد نمازخانه در دبیرستان نظام ۳۰

ورود به دانشگاه افسری ۳۱

هم‌دوره‌ای‌ها و فعالیت‌های مذهبی ۳۲

مراسم رقص و پایکوبی ۳۴

- ۳۵..... جشن ۲۵۰۰ ساله
- ۳۶..... دوره‌ی مقدماتی در اصفهان
- ۳۷..... خدمت در همدان
- ۳۹..... ازدواج و تشکیل خانواده
- ۳۹..... وضعیت ارتش در رژیم گذشته
- ۴۱..... چگونگی کسب اخبار انقلابی
- ۴۲..... فرماندهی آتشبار در تهران
- ۴۶..... فرار از ارتش
- ۵۰..... فرار شاه از ایران و بازگشت امام خمینی (ره)
- ۵۱..... بازگشت چند روزه به همدان
- ۵۲..... فعالیت در مدرسه‌ی رفاه

فصل دوم:

- ۵۵..... از بازسازی تا پاکسازی در ارتش
- ۵۷..... حضور در کمیته‌ی نظامی امام (ره)
- ۵۹..... تصویب قانون پاکسازی در ارتش
- ۶۰..... پاکسازی در دانشگاه افسری
- ۶۱..... شهید قرنی و قضیه‌ی کردستان
- ۶۲..... کودتای پایگاه شهید نورّه
- پیام مقام معظم رهبری و حضرت امام (ره) به مناسبت آغاز جنگ
- ۶۳..... جنگ
- ۶۵..... ارتش در زمان رئیس‌جمهوری بنی‌صدر
- ۶۶..... حضور در جبهه‌های جنگ تحمیلی

۶۹. احضار به تهران و عضویت در دفتر مشاورت امام خمینی .
۷۰. رئیس گروه کار نظامی دفتر ریاست جمهوری
۷۱. پایان جنگ تحمیلی و رحلت حضرت امام خمینی (ره)
۷۲. اهداف نه گانه ی بازسازی نیروی زمینی ارتش
۷۴. خاطراتی با مقام معظم رهبری

فصل سوم:

- «وضعیت اسیران و مفقودان از شروع
۷۷. جنگ تا شهادت شهید نظران»
۷۹. اسیران عراقی قبل از شروع جنگ
۸۰. حفاظت و نگهداری اسیران جنگی
۸۰. پیام امام (ره)، منشور نگهداری از اسیران
۸۲. تشکیل کمیسیون اداره ی اسرای عراقی
- فعالیت کمیسیون اداره ی اسرا در زمان مسئولیت شهید نظران
۸۴.
۸۷. نتایج اقدامات مثبت شهید نظران
۸۸. واقعه ی اردوگاه گرگان
- پراکندگی مراجع رسیدگی به وضعیت اسرا و مفقودان ایرانی
۹۰.
۹۴. تشکیل کمیته ی اسرا و مفقودان
۹۵. تشکیل کمیسیون حمایت از اسرا و مفقودان
۹۷. تبادل اسرا در زمان جنگ

- مبادله‌ی انبوه اسرا در سال ۱۳۶۹ ۹۸
- بازگشت آزادگان: طبقه‌بندی و امتیازدهی ۹۸
- مذاکرات برای تبادل اسرا ۱۰۱
- آزادی اسرا در سال‌های ۶۹-۷۲ ۱۰۴
- آزادی اسیران غیر عراقی ۱۰۵
- درباره‌ی شهید تندگویان ۱۰۶
- شهادت شهید نظران ۱۱۱

فصل چهارم:

- دوران ریاست کمیسیون‌های اسرا ۱۱۵
- ویژگی‌های سال ۱۳۷۳ در رابطه با اسرا ۱۱۷
- باز شدن باب مذاکرات در سال ۱۳۷۴ ۱۲۰
- اطلاع از وضعیت خلیان لشگری (سیدالاسرا) ۱۲۳
- آزادسازی یک‌جانبه در هفته‌ی وحدت ۱۲۵
- سفر هیئت عراقی به ایران ۱۲۶
- تبلیغات عراق علیه ایران ۱۳۰
- ملاقات با فاروق عبدالله معاون مخابرات عراق ۱۳۲
- سفر میشل کانیه به تهران ۱۳۴
- آزادسازی یک‌جانبه‌ی ۷۲۴ اسیر عراقی ۱۳۵
- ادامه‌ی مذاکرات با صلیب سرخ ۱۳۷
- ویژگی‌های سال ۱۳۷۶ در رابطه با اسرا و مفقودان ۱۴۰
- دیدار وزیران خارجه‌ی ایران و عراق ۱۴۱

- ۱۴۳..... ملاقات دکتر مرندی با صدام حسین
- ۱۴۵..... مذاکره‌ی دوجانبه‌ی هیئت‌های ایرانی و صلیب‌سرخ
- ۱۴۷..... مصاحبه‌ی مطبوعاتی
- ۱۴۸..... نطق تلویزیونی صدام حسین علیه ایران
- ۱۵۰..... آزادسازی‌های یک‌جانبه
- اقدام غیرمنتظره‌ی عراقی‌ها در اجلاس سران کنفرانس اسلامی
- ۱۵۲.....
- ۱۵۳..... موافقت برای تشکیل کمیته‌های فنی و تخصصی
- ۱۵۸..... تشکیل اولین نشست مشترک
- ۱۶۱..... پیام صدام به آقای خاتمی
- ۱۶۱..... برگزاری دومین نشست کمیته‌ی اسرا در تهران
- ۱۶۳..... تبادل اسرا
- ۱۶۸..... آزادی خلبان لشگری از اسارت
- ۱۷۱..... مذاکرات مرزی
- ۱۷۱..... مذاکره‌ی دوجانبه با صلیب‌سرخ
- ۱۷۴..... نشست مشترک کمیته‌ی ایران و عراق در بغداد
- ۱۷۸..... مذاکرات مرزی در قصر شیرین
- ۱۷۸..... مذاکرات مرزی در منظره
- ۱۸۰..... نشست کمیسیون اسرا با نمایندگان مجلس
- ۱۸۲..... رهنمودهای مقام معظم رهبری
- ۱۸۲..... مذاکره‌ی مرزی در خسروی
- ۱۸۳..... مذاکره دوازده روزه‌ی تهران

فصل پنجم:

- تداوم مذاکرات و تبادل اسرا.....
- تا پایان حکومت صدام..... ۱۹۱
- جلسه‌ی مشترک هیئت ایرانی و هیئت عراقی در قصر شیرین..... ۱۹۳
- مصاحبه‌ی نمایندگان صلیب سرخ با اسیران عراقی پناهنده ۱۹۷
- مذاکره مرداد ۷۸ در بغداد..... ۱۹۸
- سخنرانی صدام و واکنش ایران..... ۲۰۷
- آزادسازی یک‌جانبه..... ۲۰۹
- دعوت صلیب سرخ از ایران برای مذاکره در ژنو..... ۲۰۹
- سفر هیئت صلیب سرخ به تهران..... ۲۱۳
- آزادسازی‌های یک‌جانبه..... ۲۱۶
- سفر هیئتی از کمیسیون اسرا به ژنو..... ۲۱۷
- آزادسازی‌های یک‌جانبه..... ۲۲۰
- سفر معاون وزیر خارجه‌ی عراق به ایران..... ۲۲۲
- تعیین رسمی روز اسرا و مفقودان..... ۲۲۵
- اقدامات تبلیغاتی عراقی‌ها..... ۲۲۶
- نشست کمیته‌ی مشترک در تهران..... ۲۲۷
- سفر به ژنو و مذاکره با صلیب سرخ..... ۲۲۸
- دیدارهای مرزی مقامات ایرانی و عراقی..... ۲۲۹
- نشست کمیته‌ی مشترک در بغداد..... ۲۳۰
- تبادل اسرا و زندانیان..... ۲۳۱
- نشست کمیته‌ی مشترک در تهران..... ۲۳۲

۲۳۴.....	نبش قبر و تبادل اجساد طرفین.....
۲۳۶.....	آزادی ده نفر از زندانیان ایرانی.....
۲۳۷.....	مذاکره با صلیب سرخ.....
۲۳۷.....	طرح جدید عراق و طرح های پنج گانه ی ایران.....
۲۴۰.....	آخرین نشست کمیته ی مشترک ایران و عراق.....
۲۴۱.....	آخرین مبادله ی اسرا و زندانیان.....
۲۴۴.....	بعد از سقوط حزب بعث.....
۲۴۹.....	گاهشمار.....
۳۰۳.....	کتابنامه.....
۳۰۳.....	نمایه.....

مقدمه

سده‌ی بیستم میلادی، زمان وقوع رویدادهای بزرگ تاریخی در عرصه‌ی جهانی است. پیروزی انقلاب اسلامی در ایران را باید یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین حوادث برشمرد. هرچند در این قرن انقلاب‌های دیگری نیز به وقوع پیوستند، هیچ‌کدام از آنها مانند انقلاب ایران ماهیت متفاوت نداشتند. ماهیت دینی انقلاب ایران آن‌چنان تأثیرگذار بود که از آن به عنوان «انقلابی دینی - مردمی» یاد می‌کنند؛ انقلابی که با داشتن هویت ملی، می‌خواست طرحی نو در جهان بیفکند. آموزه‌های اصیل ایرانی - اسلامی با پتانسیل‌های بالای نیروهای انقلابی همراه شده بود؛ تا با پی افکندن نظم جدیدی در جهان - که عبارت بود از عدل اسلامی - دیگر نظام‌های مادی را به چالش بکشد؛ به گونه‌ای که این اندیشه قدرت‌های غرب و شرق را به وسوسه انداخت تا در کنار هم برای مهار کردن آن تلاش نمایند. برای درک بهتر این انقلاب و صیانت از آن، بهترین راه، نشر اندیشه‌های انقلابی است. بدون تردید یکی از روش‌های نشر اندیشه‌های انقلابی، بیان خاطرات مبارزان نهضت اسلامی

است. بازگویی این خاطرات، زوایای ناشناخته و پنهان انقلاب را روشن و آشکار می‌کند.

به همین منظور مرکز اسناد انقلاب اسلامی به عنوان متولی ثبت تاریخ انقلاب اسلامی، به چاپ آثار متعددی از خاطرات شخصیت‌های انقلابی اقدام کرده است. از جمله آثاری که این مرکز به ثبت، ضبط و انتشار آن همت گمارده، خاطرات «امیر عبدالله نجفی» است. وی از جمله مبارزانی است که ارتش پهلوی را ترک کرد و در راستای عمل به وظیفه‌ی دینی و شرعی خود به ندای امام خمینی (ره) لبیک گفت و همراه مردم، به صف مبارزان پیوست. امیر نجفی پس از پیروزی انقلاب یک بار دیگر به ارتش پیوست و در راه تثبیت انقلاب اسلامی تلاش کرد. وی پس از آغاز جنگ تحمیلی راهی جبهه‌های جنگ شد، ولی به‌زودی به تهران احضار و پس از چندی به ریاست گروه کار نظامی دفتر رئیس جمهوری منصوب گردید. نجفی پس از شهادت شهید نظران رئیس کمیسیون اسرا شد و برای آزادی اسرا از چنگال رژیم سابق عراق تلاش‌های بسیاری کرد؛ تلاش‌هایی که بالاخره منجر به آزادی بسیاری از رزمندگان دربند شد. اطلاعاتی که وی هنگام ریاست بر کمیسیون اسرا در این خاطرات عنوان کرده می‌تواند در نوع خود جالب و منحصر به فرد باشد.

در پایان ضمن سپاس از زحمات محقق محترم، از معاونت محترم پژوهشی آقای دکتر طبعی، مدیر بخش تدوین آقای رحیم نیکبخت و کارشناس گروه خاطرات آقای کریم جعفری تشکر می‌شود. همچنین جا دارد از کلیه‌ی همکاران پرتلاش معاونت محترم انتشارات و اطلاع‌رسانی تشکر و قدردانی گردد.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

مسئله ای که به عنوان مخاطرات است، در جست و جوی برتری و فراوانی از آگاهی و آگاهی به این مسئله در
کمیسیون کار اسرار به شدت معترض خود خوانده، در روز آتش، بر روی وضعیت آتش در روزم نه شده، فرار از آتش،
پیریز انقلاب اسلامی در طرح برخی از مسئله است. این مسئله را نمی توانیم از جد سوار در دست که در این کتاب به اختصار
به آن اشاره شده است. این همه نمی توانیم در اسرار و آزادگان است. سبب و هدف اصلی من نیز از
گفتنی خاطرات بیشتر تا نظر بر این بود تا بحث تمام اسرار و آزادگان را به گونه ای که در این دوره ده ساله
که به عنوان یک مسئله در اسرار به بحث مشغول بودیم از هیچ روشی در راه آزادگان از آن بیغ نبرد و هر
چند طرف عراقی به دروغ نوی و فریبکاران خود، بیشتر به دنبال منافع سیاسی بود تا حل مسئله اسرار و آزادگان
آنها، دل مجبور اسلامی ایران همواره به آزادگان از اسرار ایران که ایران می تواند بگذرد از همین در نه تنها
آزاد اسرار ایرانی بعد از آزاد ایران عراقی را هم نباید می کرد. چون اسرار عراقی به این روش تمام مسلم و همه مردم الله
"اینها در بنده خود خواهی هر روزم خوراک بودند" و من تنها چند نوبت از معظم که شنیدم که فرمودند:
"هر وقت برابر این ایرانی را می نامی برابر اسرار عراقی هم دعا می کنی".

آن زن که کتاب مخاطرات این کتاب به بحث مرکز اسناد انقلاب اسلامی آماده چاپ و انتشار
گردیده است به عنوان یکی از منابع تاریخ انقلاب اسلامی و منابع مقدس، به ویژه تا برخی اسرار
مورد توجه ویژه همگنان در دستداران انقلاب قرار گیرد. در اینجا لازم میدانم مراتب تشکر
خود را از حب الاسام حسینیان، بواسطه محرم مرکز اسناد که امکان انتشار مخاطرات

را همیا نموده، ابراز نمایم. همچنین از آثار مرتضی میرداری به خاطر بیگیری در ایام نجفی از مصحفیه ها و
آثار رحیم نیک بخت تقدیر دانی نموده و از غایب سابق آقایی جهت انجام نجف در از مصحفیه ها و
تدوین خاطرات سپاسگزارم. از دوست و همکار عزیزم قیصر رحیم رستمیان نیز بخاطر تهیه اسناد
و مدارک مربوط به اسراء و صهیانیان تشکری نمایم. در یاد آن از همه فقط نظرات درست و
و خداندگان عزیز استقبال نموده، پیروز ایران اسلامی را در همه جبهه ها و عرصه ها
از خدایانه نشان مسئلت می نمایم.

عبدالله
عبدالله
۱۳۸۶، ۹، ۲۵

پیشگفتار

خاطرات شخصیت‌ها و مسئولان جمهوری اسلامی یکی از منابع مهم تاریخی و سیاسی فوق‌العاده ارزشمند و دارای اهمیت است؛ چون این افراد از نزدیک در کوران حوادث قرار داشته و خود در جریان‌ات و وقایع سیاسی - اجتماعی نقش‌آفرین و تأثیرگذار بودند. به همین دلیل خاطراتی از این دست همواره مورد توجه اهل تحقیق و علاقه‌مندان به تاریخ و سیاست قرار گرفته است. خاطرات تیمسار نجفی نیز از این امر مستثنا نیست.

تیمسار عبدالله نجفی از ارتشیان مؤمن قبل از انقلاب بود که حلقه‌ی ارتباطش را با مبارزین مذهبی همواره حفظ می‌کرد. او به دلیل روحیه‌ی مذهبی و انقلابی‌اش در نهایت از ارتش شاهنشاهی فرار کرد و به نیروهای انقلاب پیوست. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تا درجه‌ی امیری در ارتش ارتقا یافت و منشأ خدمات بسیاری گردید. تیمسار نجفی در پست‌های مهمی به شرح زیر به انجام وظیفه مشغول شد: رئیس

گروه کار نظامی دفتر ریاست جمهوری، فرمانده نیروی زمینی ارتش، رئیس کمیسیون‌های اسرا و مفقودان، رئیس دفتر عمومی حفاظت اطلاعات فرماندهی معظم کل قوا.

تیمسار نجفی که در ارتش شاهنشاهی حضور داشته و پس از پیروزی انقلاب نیز یکی از امرای ارتش جمهوری اسلامی بوده است، خاطرات ارزشمندی دارد. اطلاعاتی که در مورد وضعیت ارتش در قبل از انقلاب و پس از آن ارائه می‌دهد، ارزشمند است. اطلاعات ایشان به سبب مسئولیتش در ریاست کمیسیون‌های اسرا و مفقودان، در رابطه با تاریخچه‌ی اسارت و تبادل اسرا، فوق‌العاده ارزشمند و یک منبع تاریخی مهم، مستند و کم‌نظیر است. مطالب بازگو شده در مورد اسیران و مفقودان و مذاکراتی که با مقامات عراقی و صلیب سرخ در مورد تعیین وضعیت اسرا عنوان شده، نشان‌دهنده‌ی تلاش و صداقت جمهوری اسلامی در حل هرچه سریع‌تر مسئله‌ی اسرا بوده است؛ در حالی که طرف عراقی مطامع و منافع سیاسی را مدنظر داشته است. حتی اتفاق افتاده که طرف عراقی از آزادی اسیران عراقی بعضاً ناراحت شده است. این قسمت از خاطرات تیمسار نجفی نه تنها منبع تاریخی مهمی برای ایران، بلکه سند بسیار خوبی برای محققان و مردم عراق محسوب می‌شود. خاطرات ایشان، به‌ویژه برای آنان که می‌خواهند در زمینه‌ی اسرا و مفقودان، پژوهش و کسب اطلاع نمایند، منبع خوبی است.

خاطرات تیمسار نجفی را که مرکز اسناد انقلاب اسلامی منتشر می‌نماید، حاصل حدود سی جلسه مصاحبه است که توسط آقای میردار، معاون ضبط و تهیه تاریخ شفاهی مرکز اسناد و اینجانب انجام گرفته

است. این مصاحبه‌ها پس از بازنویسی متن مصاحبه، در پنج فصل تهیه و تدوین شد. فصل اول به زندگی و خاطرات راوی در قبل از انقلاب می‌پردازد و مطالبی در مورد خانواده و وضعیت ارتش در رژیم گذشته و مباحث مربوط به پیروزی انقلاب را مطرح می‌کند. فصل دوم با عنوان «از بازسازی تا پاکسازی در ارتش» آمده است. در این فصل مطالب مربوط به پاکسازی در ارتش پس از پیروزی انقلاب، خاطرات جنگ و بازسازی در ارتش پس از جنگ، بازگو و عنوان شده است. فصل‌های سوم تا پنجم کتاب که مهم‌ترین بخش خاطرات راوی نیز محسوب می‌گردد، در خصوص مسائل مربوط به اسرا و مفقودان، تاریخچه‌ی تشکیل کمیسیون‌های اسرا و مفقودان، مذاکرات انجام شده با مقامات عراقی و صلیب سرخ و تبادل اسرا را دربردارد. در خلال همین سه فصل، مطالبی در مورد شهید تندگویان، وزیر نفت کابینه‌ی شهید رجایی و خلبان لشگری و خلبان زارع نعمتی و افراد دیگر بیان می‌شود. در این فصل‌ها سرتیپ نجفی دروغ‌گویی‌ها و کارشکنی‌های طرف عراقی را برملا می‌سازد و وقایع مربوط به مذاکرات و تبادل اسرا و مفقودان را به صورت سالیانه و منظم و با شرح جزئیات بیان می‌دارد.

در پایان لازم است از زحمات تیمسار نجفی تشکر نمایم که با حوصله و صبر زیاد و با دقت هرچه تمام‌تر، خاطرات خود را علی‌رغم اشتغال زیادی که داشتند به شکل مشروح و با جزئیات عنوان نمودند. همچنین از تیمسار رحیم رستمیان به خاطر هماهنگی انجام مصاحبه‌ها، گزارشات مربوط به اسرا و نیز به خاطر هماهنگی انجام مصاحبه‌ها، صمیمانه قدردانی می‌کنم. از زحمات آقای مرتضی میردار، معاون محترم

ضبط و تهیه تاریخ شفاهی مرکز اسناد به دلیل انجام بخش عمده‌ای از مصاحبه‌ها و آقای رحیم نیکبخت به خاطر راهنمایی در تدوین این طرح و نیز آقای رضا بسطامی، مدیر واحد و آقایان مهدی زارعین و سعید رضایی‌فر که فیلمبرداری مصاحبه‌ها را به عهده داشتند، سپاسگزارم. در خاتمه از همسرم خانم فاطمه رستمی به خاطر تدوین قسمت‌هایی از طرح خاطرات قدردانی می‌نمایم.

عباس آقائی جیرهنده